

Helsingin yliopisto - Helsingfors universitet - University of Helsinki ID 2005-3414

Tiedekunta-Fakultet-Faculty Valtiotieteellinen tiedekunta		Laitos-Institution-Department Yhteiskuntahistorian laitos	
Tekijä-Författare-Author Viialainen, Matti			
Työn nimi-Arbetets titel-Title Kommunistien puolinenainen vallanvaihdos - SKP:n 14. edustajakokous ja siihen johtanut kehitys			
Oppiaine-Läroämne-Subject Poliittinen historia			
Työn laji-Arbetets art-Level Pro gradu		Aika-Datum-Month and year 2005-05-02	Sivumäärä-Sidantal-Number of pages 203 s.
<p>Tiivistelmä-Referat-Abstract</p> <p>Tutkielmassa selvitetään miten ja miksi SKP:n johto vaihtui 14. edustajakokouksessa 29.1.-1.2.1966. Siinä tutkitaan vallanvaihtoon johtanutta kehitystä ja vastataan, ketkä olivat puolueen uudistajia ja mitä he tahtivat. Vastausta haetaan myös siihen, miksi uudistus jäi puolinaiseksi, ja mikä oli veljespuolue NKP:n rooli tapahtumissa. Suomalaiskommunistien toiminta liitetään myös laajempaan NKP:n Länsi-Euroopan suuria kommunistisia puolueita ja Suomea koskeviin strategioihin.</p> <p>Tutkimuksen aineistona on käytetty paitsi puolueen omaa arkistoa myös suojelupolisiin ja työnantajien rahoittaman ns. Puskalan toimiston papereita. Kokouksen kulkuun luodaan katsaus myös Berliinistä käsin, sillä lähteinä on käytetty myös DDR:n puoluearkistoa. Tutkimusta varten on haastateltu myös NKP:n pitkäaikaista Suomen asioiden hoitajaa Vladimir Fjodorovia Moskovassa. Kimmo Rentolan, Veli-Pekka Leppäsen sekä Jarkko Vesikansan teoksia on samoin käytetty lähdemateriaalina.</p> <p>NKP:n 20. edustajakokous ja Unkarin kansannousun tukahduttaminen 1956 laukaisivat ensimmäisen sisäisen kritiikin SKP:ssä. Monet puolueeseen kuuluneet toimittajat ja kulttuurihenkilöt alkoivat vaatia, että myös SKP:n tulee pitää "oma 20. edustajakokous". Vaalivoitto 1958 kuitenkin lakaisi kritiikin maton alle. Puoluejohtaja Nikita Hruštševin syrjäyttäminen 1964 avasi muutos- ja uudistumishalun padot tavalla, jota vanha puoluejohto, puheenjohtaja Aimo Aaltonen ja pääsihteeri Ville Pessi, eivät enää kyenneet hallitsemaan. Myös NKP rohkaisi SKP:tä nuorentamaan johtoaan ja tarkistamaan joitakin opinkappaleitaan, jotta Suomessa syntyisi edellytykset parlamentaaraiselle, rauhanomaiselle ja asteittaiselle siirtymiselle sosialismiin. Se edellytti vasemmiston yhteistyötä, jota varten SKP:n oli "luotava nahkansa".</p> <p>Uudistajilla oli vahva ote puolueen lehtien toimituksissa, eduskuntaryhmässä sekä SKDL:ssä, joka alkoi irtaantua puoluejohdon määräysvallasta. Ratkaisevan voimanlisänsä uudistajat saivat pyrkimyksilleen kommunistijohtojen ammattiliittojen toimitsijoilta, kuten Rakennustyöväen liiton puheenjohtajalta Aarne Saariselta ja Suomen Elintarviketöläisten liiton puheenjohtajalta Arvo Hautalalta.</p> <p>Kapinallisuus levisi myös puolueen toimitsijoiden ja poliittisen toimikunnan jäsentenkin keskuuteen sekä piirijärjestöihin.</p> <p>Itse edustajakokouksessa uudistajilla oli selvä enemmistö, mutta he eivät kyenneet hyödyntämään sitä kunnolla vaalivaliokunnassa olleen asetelman takia. Leo Suonpään johtaman valiokunnan niukan enemmistön turvin ja NKP:n valtuuskunnan aktiivisella tuella vanha puoluejohto onnistui estämään kokouksessa suurinta kannatusta nauttineen Erkki Salomaan valinnan puheenjohtajaksi. Uuteen keskuskomiteaan ja poliittiseen toimikuntaan tuli myös lähes tasapelitilanne, joka varsin pian alkoi halvaannuttaa puolueen tehokasta johtotyötä.</p> <p>Vaikka suomalaiskommunistien vallanvaihto jäikin puolinaiseksi, oli 14. edustajakokous käännteentekevä ja merkittävä. Se osaltaan teki mahdolliseksi Rafael Paasion kansanrintamahallituksen muodostamisen 1966 vaalien jälkeen sekä SAK:n eheyttämisen vuonna 1967. Talvisina kokouspäivinä Helsingin Kulttuuritalolla 1966 tehtiin päätöksiä, joiden vaikutus tuntuu suomalaisessa yhteiskunnassa vieläkin.</p>			
<p>Avainsanat-Nyckelord-Keywords</p> <p>puolueet - SKP - historia</p> <p>puolueet - Suomen kommunistinen puolue - toiminta - 1960-luku</p> <p>kommunismi - Suomi - 1960-luku</p> <p>kommunistiset puolueet - Suomi</p> <p>puoluepolitiikka</p> <p>puoluejohtajat</p> <p>johtajat</p> <p>johtaminen</p> <p>puoluekokoukset</p> <p>kommunistiset puolueet - kansainvälinen yhteistoiminta</p> <p>Neuvostoliiton kommunistinen puolue - historia</p>			
Säilytyspaikka-Förvaringsställe-Where deposited			
Muita tietoja-Övriga uppgifter-Additional information			